

ΜΑΡΙΑ-ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ

Ακριβή μου γυναίκα,  
Γη μου ακριβή





Στους αγαπημένους φίλους μου  
Ιμβρίους,  
Βάσω και Παρασκευά



**Σ**ούρουπο. Μια ταραγμένη ησυχία, κύκλωνε τον Σιδερή.

Καθισμένος άβολα, πάνω στα κοφτερά ξέφτια του κόκκινου ακρόβραχου, αισθάνθηκε να νοτίζεται το πρόσωπό του απ' τα μακρόσυρτα δάκρυά του που είχαν αρνηθεί αυτή τη φορά να υπακούσουν στην εντολή του· να μην απελευθερωθούν.

Να τα κρατήσει προσπαθούσε πολύ καιρό, από τότε που η Καλλιόπη επέστρεψε στο νησί.

Ένα νοτισμένο πρόσωπο, με ζωγραφισμένη ανάγλυφα την απόγνωση ενός καταπιεσμένου, σχεδόν απαγορευμένου έρωτα, σε συνδυασμό με το νοτιοπελαγίσιο υγρό απόσπερο, έφτιαχναν έναν πίνακα με σφυγμούς για 'κείνες τις ψυχές που αρνιούνταν σθεναρά να παραδοθούν στο φθηνό και εύκολο σμίξιμο των ανθρώπων.

Το βλέμμα του περιπλανιόταν με ένα δειλό χαμόγελο σαν μικρού παιδιού με παρθένα αθωότητα, πάνω

στα άψυχα και στα έμφυχα, του μέρους όπου βρισκόταν.

Χρόνια τώρα τον βασάνιζε η ατολμία που επέδειξε στη διεκδίκησή της. Χρόνια προσπαθούσε να συμφιλιωθεί με τη ζωή και των δύο έτσι όπως είχε διαμορφωθεί, μη λησμονώντας ότι το μέγιστο μερίδιο των ανατροπών τους βάραινε αυτόν τον ίδιο. Χρόνια πολλά, από τότε που εκείνη έφυγε απ' το νησί με τον σύζυγό της τον Πάολο για την Ιταλία, εκείνος της έγγραφε γράμματα και τα σφράγιζε. Κανείς να μην τα δει. Να μην της αναστατώσει τη ζωή της, και να μην προδώσει τη φιλία του με τον άνδρα της. Τί κι αν ο δικός του γάμος από τη γέννησή του σχεδόν δεν ήταν βιώσιμος...

Σαν η Καλλιόπη μετά από χρόνια γύρισε στον τόπο της, εκείνος στάθηκε νύχτες πολλές κάτω από τα φωτισμένα ή θεοσκοτεινά παράθυρά της μπροστοπατώντας δειλά άλλοτε, κι άλλοτε φαινομενικά αποφασιστικά.

Μα κάθε που τα βήματά του αγγίζαν τα σκαλοπάτια της αυλόπορτάς της έσκυβε το κεφάλι, έριχνε τους ώμους του και έφευγε, επιστρέφοντας στο σπίτι του μετανιωμένος ακόμη μια φορά για την ατολμία του. Τόσο πολύ την αγαπούσε και τη σεβόταν, και την πονούσε, που γινόταν δειλός για να μην της προσθέσει το βάσανο της αγάπης του πάνω στα πολλά δικά της.



Το γενναίο ορτσάρισμά της στους βαριούς αέρηδες που την κτύπησαν, τον είχε κάνει να τη θαυμάσει μα και να προετοιμαστεί για τις ημέρες που εκείνη θα κατέρρεε ξαφνικά από το απότομο βάρος που είχε σηκώσει σαν ερχόταν η ηρεμία.

«Σαν δεν συναινέσει η ψυχή, το σώμα δεν αρρωσταίνει», έγραφαν τα βιβλία του της Ιατρικής. Και η δική της ψυχή είχε περάσει αρρώστιες πολλές.

Ο μακρύς χρόνος των είκοσι ετών περίπου δεν είχε καταφέρει να ξεθωριάσει τον έρωτά του για εκείνην, κι ας μη βλέπόντουσαν.

Τώρα την έβλεπε, την άγγιζε ξέφευγα, μιλούσε μαζί της τότε στο ιατρείο του, τότε σε διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις, μα στο σπίτι της απέφευγε να πάει μην προδοθεί μπροστά στις δυο της δεκαοκτάχρονες κόρες. Ούτε και στο σπίτι του, που ήταν στην κάτω πλευρά του κόκκινου βράχου, την είχε καλέσει, φοβούμενος επίσης μην προδοθεί στον εικοσάχρονο γιό του.

Έτσι, εκείνο το απόσπερο, πάνω στον βράχο, πάνω από την υπαφρίζουσα θάλασσα, ο Σιδερός κρατούσε στα χέρια του το τελευταίο γράμμα του στην Καλλιόπη. Αυτό δεν θα το σφράγιζε... Σκεφτόταν πως καθόλου δεν είχε αλλάξει το πάθος στη γραφή του για 'κείνην. Το συναίσθημά του που χυνόταν πάνω στο χαρτί –τί κι αν διάβαινε εκείνην την τέταρτη δεκαετία της ζωής της κι εκείνος την πέμπτη– διέγραφε το παράπονό του μα και τον φόβο της απόρριψής της. Στα εκατοντάδες σφραγισμένα γράμματά του που σφάλιζαν μέσα τους τις δύο δεκαετίες της απουσίας της, το βουλοκέρι της λατρείας του είχε βάλει πάνω τους. Χαρασσόταν κάθε ημέρα η καρδιά του όλο και πιο βαθιά όλα αυτά τα χρόνια, γιατί, επαίτης της αγάπης της δεν ήθελε να γίνει, μόνο ήλπιζε. Κι έμενε η αγκαλιά του ανοιχτή και άδεια και οι παλάμες του ραγισμένες από το άκαμπτο τέντωμά τους για να μην τις ελευθερώσει και την κλείσουν σφιχτά και την πονέσουν ή χαλαρά, και του φύγει για πάντα.

Αχ, ασυνείδητέ μου εαυτέ, φίλε και εχθρό ανολοκλήρωτων επιθυμιών και πόνων!

Έκλεισε τα βλέφαρά του για να τη βλέπει καθάρια, ανεπηρέαστα απ' τα χρώματα της φύσης και για μια ακόμη φορά έζησε με όλες του τις αισθήσεις κάθε λέξη από το γράμμα που κρατούσε στα χέρια του.

Περπατάς σε κάθε σκέψη μου απαλά, αβίαστα μα ολοκληρωτικά και πλατειασμένα. Σε δέχομαι αδιάκοπα, αδιαμαρτύρητα για να τιμωρούμαι που δεν τολμώ να περπατήσω εγώ στα δικά σου μέρη, να σου φτιάξω τις δικές μου σκέψεις.

Γλάροι καθάριοι, μεγάπτεροι τα όνειρά μου, για τα δικά μας πατήματα στην ζωής τα χρώματα, τα χνάρια μας, τ' αποτυπώματά μας.

Παραφρονώ, αγάπη μου, στη μελαγχολική κορνίζα της ζωής που μέσα της έχει μόνο εμένα, χωρίς σου.

Παραφρονώ, σαν τα φεγγάρια φτιάχνουν τη μοναχική μου σκιά πάνω στα σοκάκια και στις νυχτοβαμμένες ακρογιαλιές, χωρίς σου.

Παραφρονώ, τις ανατολές που με βρίσκουν παγωμένο πάνω στις κατάμαυρες κροκάλες με την αγκαλιά μου απλωμένη για σένα, μα άδεια.

Τη θάλασσα θέλω να σου φορέσω και με τους αφρούς της να σου πλέξω τα μαλλιά και ένα κοχύλι της, βέρα στο δάκτυλό σου να περάσω.

Αφήσου πάνω μου ψυχή μου, να σταματήσουμε να είμαστε μοναχικοί περπατητές των σοκακιών, των βράχων, και των αγρών της ζωής.

Τα φάρδη της καρδιάς μου δεν χωρούν να σε κυκλώσουν, πάντα ξεγλιστράς και μου φεύγεις,



σαν να μη με θέλεις καθόλου, σαν να μην αντέχεις ούτε το άγγιγμά μου.

Όταν έτσι σκέφτομαι αγάπη μου, κακό όνειρο λέω πως είναι. Κακό, άρα μη ευλογημένο. Ξεγελιέμαι; Μακάρι όχι!

Τις νυχτιές αγγίζω κάθε σου ακρογραμμή με τα δάκτυλά μου.

Σκεπάζω τα βράδια τα παγωμένα, το κορμί σου με το δικό μου για να του δώσω ζεστασιά και θαλπωρή, και πάλι τα βράδια τα ζεστά, το τυλίγω μες στη γύμνια μου για να το ξεδιψάσω.

Ζω γιατί σ' αγαπάω, ακριβή μου. Χωρίς εσένα, μόνο θα επιβίωνα.

Άδυτος ο πόνος μου, μα οι ελπίδες μου έχουν ανατολή. Ναι, έχουν! Τη μακροβλέπω...





## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

### *Ίμβρος 1918*



**A**ν και ο Οκτώβρης του 1912 θά 'μενε ανεξίτηλα ζωγραφισμένος στη μνήμη των Ιμβρίων με τα χρώματα και τη μυρωδιά της Γαλανόλευκης, όταν στις 18 του μήνα, ο ελληνικός στόλος απελευθέρωσε το νησί και άγημα υπό τον υποπλοίαρχο Γιάννη Χορν ύψωσε στο Διοικητήριο της πρωτεύουσας Παναγιάς την ελληνική σημαία κάτω από τους ενθουσιώδεις πανηγυρισμούς και τις ζητωκραυγές των νησιωτών υπέρ της ενώσεως με την πατρίδα, εν τούτοις η γαλήνη και η σιγουριά στις ψυχές τους, δεν είχε αποκατασταθεί. Δύσκολοι καιροί, ακατάστατοι, χαλασμένες ζυγαριές, μπαμπέσικα ζυγίσματα...

Πλούσιο νησί η Ίμβρος, θαλασσόβρεχτος παράδεισος. Λες και είχε μες στα χώματά της άγιασμα καρποφορίας.

Καλλιεργήσιμη και καλλιεργημένη απ' τ' άξια χέρια των κατοίκων της απ' άκρη σ' άκρη. Αύταρχες νησί σε όλα του, μα βαλμένο σε μέρος παράξενο. Οι εκάστοτε πολιτικοστρατιωτικές συγκυρίες συχνά το τράνταζαν συθέμελα. Κοντά στη μπούκα βλέπεις των Στενών των Δαρδανελίων.

Νησιά-θησαυρός, μαζί με την Τένεδο, για τα διπλωματικά παζαρέματα των Μεγάλων Δυνάμεων.

Η ελληνική σημαία ελεύθερα πλέον αφηνόταν στον βορειοπελαγίσιο αέρα αναπτερώνοντας τον πατριωτισμό των κατοίκων. Υψωμένη σε ιστούς ψηλούς, «για να φαίνεται απέναντι», όπως έλεγαν οι Ίμβριοι.

Η καθημερινή πραγματικότητα όμως, συχνά γεννούσε ανασφάλειες και φόβο. Και ερωτηματικά, πολλά ερωτηματικά. Ωιμέ! Όποτε μιλούσαν οι Μεγάλες Δυνάμεις για υποστήριξη του Ελληνισμού, σκέφτονταν τον διαμελισμό του...

Σαν νά 'θελαν να προσαρτήσουν και να οικειοποιηθούν κομμάτι-κομμάτι την Ελλάδα: για νά 'χουν να λένε και να υπερηφανεύονται για τον προ αιώνων και διά των αιώνων ζώντα ελληνικό πολιτισμό.

Τί ανέμυαλοι αλήθεια! Τα γραφόμενα, τις πλάκες, τους παπύρους, την τέχνη, τα μνημεία σφετερίζονται, το πνεύμα όμως; Τα αποτυπώματα των ψυχών;

Ποιά σχέση άραγε θα μπορούσε να προκύψει από τη στρεβλή και αλυσοδεμένη απ' τα ποικίλα συμφέροντα διπλωματία με το άπειρο της σκέψης της ελεύθερης, της γόνιμης, της Μάνας;



Ντόμπροι, σταράτοι οι νησιώτες, τά 'θελαν όλα καλά τακτοποιημένα. Η χαρά τους για την απελευθέρωση, μεγάλη. «Μέχρι τον ουρανό φθάνει», λέγαν τα παιδιά

στα σχολεία. Μα χαρτιά επίσημα δεν βλέπανε. Καμιά συμφωνία που να ισχυροποιεί την παρούσα κατάσταση δεν υπήρχε.

«Ας μη βιαζόμαστε, τα πράγματα στην Ευρώπη είναι τόσο ρευστά... Κλυδωνίζεται όλη η ήπειρος από συναντήσεις, διαβουλεύσεις και πολεμικά σενάρια. Δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτ' άλλο, από το να ελπίζουμε όπως όλα τα χρόνια. Να κάνουμε υπομονή και να μη χάνουμε την πίστη μας. Να μην αφήσουμε τις όποιες δυσκολίες και αναποδιές να διασπάσουν το συνεκτικό στοιχείο που, χρόνια τώρα, μας κρατά ξύπνιους. Η λαχτάρα μας και οι προσευχές μας για την ένωση με την Πατρίδα, δεν θα πάνε χαμένες».

Αυτά τους έλεγε ο έπαρχος του νησιού, στις εκκλησίες, στα σχολεία και στα καφενεία, συνεπικουρούμενος από τον δάσκαλο κάθε χωριού, τον ιερέα και τον σταθμάρχη της χωροφυλακής.

Καλά και συνετά τα λόγια του έπαρχου, μα οι μνήμες ήταν φρέσκες ακόμη. Πώς να ξεχάσουν ότι στις αρχές του 1915, με αφορμή τις επιχειρήσεις των Δαρδανελίων και της Καλλίπολης, είχαν αποβιβαστεί και είχαν εγκατασταθεί στο νησί τους αγγλογαλλικά στρατεύματα και μάλιστα με κατακτητική συμπεριφορά;

«Εμείς λευτερωτές-κατακτητές, δεν καταλαβαίνουμε. Ή λευτερωτές-λευτερωτές, ή κατακτητές-κατακτητές· για να ξέρουμε δηλαδή τι ανέμοι μας φυσάνε και να φτιάχνουμε τη ρότα μας αναλόγως», φωνάζανε μπας και τους ακούσει κανένας από την Πατρίδα.

Κάτι τέτοιο όμως ακούγανε τότε και οι σπιούννοι των ξένων δυνάμεων –τα απαραίτητα αγκάθια κάθε καιρού– και άλλα ακόμη κατασκεύαζαν με τον νου τους για νά 'ναι αρεστοί στους δυνατούς, υποδαυλίζοντας έτσι την ενότητα των κατοίκων.

Σε μια τέτοια υπόθεση είχε μπλέξει ο Δημητρός. Γεροδεμένος άνδρας, στιβαρός, με γερακίσιο κοίταγμα, που ήξερε τη θάλασσα όπως τον ήξερε η μάνα του.

Ένα παγερό απόγευμα στα τέλη του Γενάρη, μόλις είχε ρίξει την πρυμάτσα του καϊκιού του στην προκυμαία του Κάστρου μετά από μια καλή ψαριά, όταν πήδησαν ξαφνικά δύο Άγγλοι ναύτες στην κουβέρτα του και, με την απειλή των όπλων τους, τον διέταξαν να τους παραδώσει την ψαριά του. Και εκείνος, με απόλυτη σοβαρότητα, τους παρέδωσε καταμελανιασμένους απ' το ξύλο στον διοικητή τους, λέγοντάς του σε άπταιστα Αγγλικά, κάτι που έκανε τον διοικητή να απορήσει, μα και να τον θαυμάσει για την αγγλοσαξωνική του προφορά, αν και αισθάνθηκε προσβεβλημένος από τα λόγια του νησιώτη: «Πάρ' τα τούτα 'δώ τα δύο αντράκια σου, γιατί θα τα βάλω δόλωμα στην τράτα μου!»

Είχαν γελάσει με την ψυχή τους τότε και είχαν αναφερουγίσει μικροί και μεγάλοι σ' όλο το νησί, καθώς ο καθένας όλο και κάτι πρόσθετε στα λόγια του Δημητρώ.



Ο ένας χρόνος ξεπροβόδιζε τον άλλον, και να τώρα, το 1918, και ακόμη η προσμονή, η ελπίδα και οι επιφυλάξεις πλανιόντουσαν στο νησί και στο γειτονονήσι τους.

Ο Σταύρος Κρυστάλλης, άνδρας νέος, ρωμαλέος, ευρύτερος, με θαλασσογυμνασμένο κορμί και υπερήφανα στητή κορμοστασιά, με μάτια πελαγίσια και ατίθασα μαύρα μαλλιά, που απόλυτα συνταίριαζαν με τα έντονα τοξωτά του φρύδια, στεκόταν στην πλώρη του καϊκιού του αγναντεύοντας με τα εγγλέζικα

κιάλια του τις θαλασσοβρεγμένες στεριές των Στενών των Δαρδανελίων, «του Ελλησπόντου!» όπως τον διόρθωνε, προσβεβλημένος, με τη στεντόρεια φωνή του ο Δημητρός, ο καπετάνιος του. Η Βασιλική του κρατούσε σταθερά νοτιοδυτική πορεία για το έβγα των Στενών.

«Γερή γραιγοτραμουντάνα!» του φώναξε με ικανοποίηση ο Δημητρός που μέχρι εκείνη τη στιγμή είχε σφιχτά κρατημένη στην πλατιά του παλάμη, τη λαγουδέρα.

«Ναι, δυνατή, Δημητρό μου! Θα πιάνουμε, δεν θα πιάνουμε οκτώ-δέκα κόμβους;» του απάντησε με ενθουσιώδες ύφος ο Σταύρος. Δεν ήθελε άλλη σπρωξιά ο καπετάν-Δημητρός για να παραδώσει τη λαγουδέρα στον μπιστικό του ναύτη τον Αλέξιο και να κατευθυνθεί προς το μέρος του Σταύρου.



Ίσιωσε τη σκεβρωμένη από το αλάτι τόσων χρόνων πλάτη του στον φλόκο. Ξαναφτιάχνοντας πάνω στα πλούσια ψαρά μαλλιά του το νοτισμένο του κασκέτο, ξεμαντάλωσε και άφησε τον λογισμό του να φύγει για λίγο προς τα πίσω.

Μόλις είχαν αφήσει στα δεξιά τους την Καλλίπολη και κατεβαίνανε προς τα κάτω. Τόσα χρόνια κάνανε τούτη τη ρότα· Ίμβρος-Τένεδος-Τσανάκαλε και ντουγγρού για τη Βασιλεύουσα, την Κυρά τους όπως συνήθιζαν να τη λένε. Για να μην αφήσουν τον πόνο τόσων αιώνων να τους οδηγήσει στη λήθη, είχαν ανάγκη να την προσφωνούν όσο πιο οικεία και μεγαλόπρεπα γινόταν.

Ναι, κυρά και αρχόντισσά τους ήταν. Έτσι τους την έφτιαξαν κάποιοι πρόγονοί τους: ενώ για τους άλλους,

τους Τούρκους, ήταν και θά 'μενε μια ξένη πόλη που θαμπώθηκαν από την ομορφιά της, αλλά δεν αναζήτησαν το πνεύμα της ποτέ και γι' αυτό δεν τη σεβάστηκαν. Μια φανταχτερή βιτρίνα ήταν γι' αυτούς που έλκυε όλων τα μάτια· εμπόριο και συμφωνίες μόνο, τουτέστιν λίρες.

Μα δεν σταματούσαν στην Κυρά τους. Παίρνανε να ανηφορίζουν τον Βόσπορο προς τη Μαύρη θάλασσα και σταματούσαν στο Ρούμελη Καβαγί για να δώσουν και να πάρουν εμπορεύματα. Κάθε φορά που άφηναν πίσω τους το τελευταίο τούτο χωριό του Βοσπόρου, έπαιρναν μαζί τους την εικόνα του κάστρου που είχε κτίσει στην πλαγιά του ο Εμμανουήλ Α' ο Κομνηνός τον δωδέκατο αιώνα. Σε όλη τους τη ρότα από τα Δαρδανέλια μέχρι τη Μαύρη Θάλασσα –τον Εύξεινο Πόντο, πού 'λεγε βροντόφωνα ο Δημητρός– εισπνέανε ελληνισμό. Και τούτες τις εισπνοές ποτέ τους δεν τις εκπνέανε, παρά μόνο τις στοιβάζανε μες στην ψυχή τους, αιώνιες και ζωντανές να μένουν, όπως τα ακούσματα πάππου προς πάππου.

«Αχ, Πόλη! Τούτη η απλωσιά σου και στις δύο πλευρές του Βοσπόρου, μεγάλη πιότερο και ζωντανή, σε κάνει να φαίνεσαι έτσι σαν τις καρδιές μας!» έλεγε συχνά με παράπονο ο καπετάν-Δημητρός.

Μια βαθιά ανάσα ήταν η αρχή του πισωγυρίσματος του Δημητρου που σαν να λογάριαζε την αντοχή του φλόκου, μιας και είχε αφήσει πάνω του όλο του το βάρος.

«Για θυμήσου 'κείνο το πρωινό, Σταύρο μου, δυόμισι χρόνια πριν... Τί ήταν εκείνο πού 'χανε δει τα μάτια μας σε τούτα 'δώ τα νερά, καλή ώρα όπως τώρα πού 'χουμε πάρει τον δρόμο του κατεβατού για το Αρχιπέλαγος!» Η μορφή του αντάριασε.



«Αν το θυμάμαι, λέει, Δημητρό μου; Ξεχνιέται 'κείνη η ημέρα; 18 του Φλεβάρη τού '15 ήτανε... Έκανες τη λαγουδέρα πότε δεξιά, πότε ζερβά, για να μην τσακιστούμε πάνω στις νάρκες. Σαν είδα από μακριά να ξεπροβάλει εκείνη η νηοπομπή των συμμάχων, μαρμάρωσα. Ε, όταν άρχισαν οι ομοβροντίες των εγγλέζικων πλοίων κατά των οχυρών της Καλλιπόλης... ε, τότε ήταν που σου φώναξα να πιάσεις γρήγορα στεριά να κουρνιασούμε, και η Παναγιά μαζί μας! Σαν να μού 'ρχεται ακόμη η μπαρουτιά από τα κανόνια του Βασίλισσα Ελισάβετ και του Κορνούαλλη. Στάχτη και μπούρμπερη κάνανε τα τουρκικά κανόνια και πυροβόλα! Ισοπεδώσανε όλα τους τα οχυρά!»

Τον λόγο πήρε ο Δημητρός για να συμπληρώσει.

«Μεγάλα θωρηκτά, μα σαν το Αβέρωφ μας κανένα! Το πιο γρήγορο στην Ευρώπη, λένε! Ποιός θα μας τό 'λεγε τότε ότι θά 'φθανε τώρα η ημέρα που η ναυαρχίδα του στόλου μας θα περνούσε από 'δώ, για τα νερά του Βοσπόρου και για την Κυρά, κι εμείς νά 'μαστε δίπλα του! Α, θα δακρύσει η Αγια-Σοφιά, φίλε μου! Ίσα-ίσα προλαβαίνουμε να παραδώσουμε την αλληλογραφία και τα εμπορεύματα στα χωριά, να πάρουμε τις γυναίκες μας και να ξαναβάλουμε ρότα για την Πόλη να το προϋπαντήσουμε!

»Πρώτα-πρώτα, να πάμε τα μύδια από τον Εύξεινο στο μπακάλικο του μπάρμπα Θεωρή στο Σχοινούδι για να μη χαλάσουν... Όλο ανυπομονησία θα μας περιμένει και η Παλογίνα στο Γλυκό για τα χρυσαφικά και τα υφάσματα για τον αρραβώνα της κόρης της! Τούτη τη χαρά περιμένει κι αυτή να ζήσει... Ένας Θεός κι εσύ, Σταύρο, ξέρετε πως μεγάλωσε μόνη της το κορίτσι της μετά τον χαμό του Παντελή. Καλοπληρωμένοι οι σφουγγαράδες, δεν λέω, μα με τον Χάρο μες στο

σκάφανδρο, κι όποιος βγει νικητής. Το μόνο καλό για 'κείνους πού 'χουν φύγει απ' τα δικά σου σφουγγαράδικα είναι ότι ανασταίνεις τις οικογένειες που αφήκανε πίσω».

«Τα παραλές, βρε Δημητρό! Μεγαλώνουν τα χρόνια σου, μεγαλώνουν και οι κουβέντες σου, μου φαίνεται», αστειεύτηκε καλόκαρδα ο Σταύρος και συμφώνησε μόλις τελειώσουν τα πάρε-δώσε των εμπορευμάτων και των παραγγελιών, να ετοιμαστούνε με τις γυναίκες τους, να ανηφορίσουν πάλι για την Κυρά για να προϋπαντήσουν το θρυλικό θωρηκτό καθώς θα έπλεε στον Βόσπορο και θα ναυλοχούσε κάτω από την άγρυπνη ματιά της Αγιά-Σοφιάς.

